

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDNING FÖR TRÄDGÅRDSODLARE.

N° 7.

Juli 1869.

8:de årg.

Af denna tidning, som uteslutande sysselsätter sig med till trädgårdsodlingen hörande ämnen, utkommer ett nummer i hvarje månad. — Prenumerationspriset är för helt år, såväl å postkontoren och i bokhandeln, som hos redaktionen, Två riksdaler riksmunt. — Bref adresseras till Redaktionen af Tidning för trädgårdsodlare, Stockholm & Experimentalfältet.

Champignonodling.

(Slut från nr 6.)

Fig. 1.

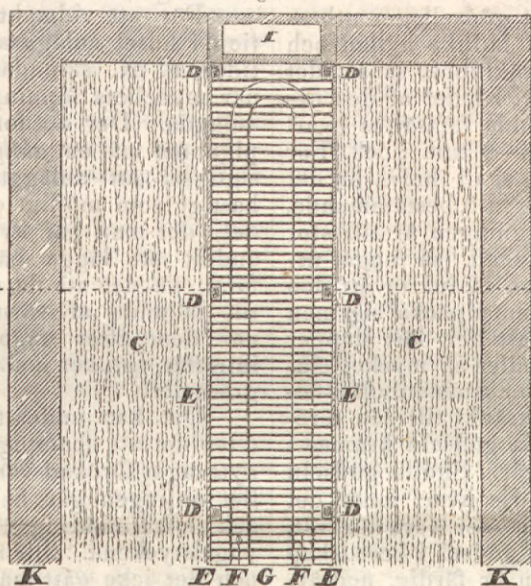
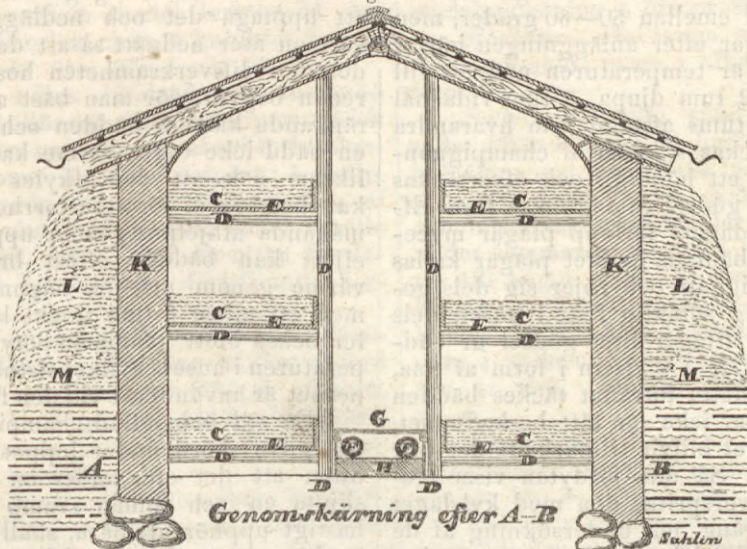
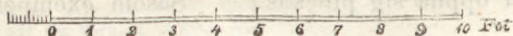

Fig. 2.

C, champignonbäddarne; D, ställning (stolpar och tvärstycken); E, hyllor (botten och sidor); F, varmrören; G, galler öfver varmrören; H, mur under varmrören; I, ingång med dubbla dörrar; K, yttremur; L, ströbädd omkring huset och M, jordytan utanför huset. — Figuren 3 utgör skala till figurerna 1 och 2.

Fig. 3.

Ett champignonhus — hvar till vidfogade teckningar exempelvis framställa ett utkast — ned-sänkes så djupt i jorden som det kan ske utan fara för stående syra, och der-jemte omgifves huset under vintern med långt hästströ, löf e. d. (L L) för att så mycket som möjligt bibehålla värmen i huset. I midten af huset inrättas en 2½—3 fot bred gång och på båda sidor om denna anbringas omkring 3—3½ fot breda lådformade hyllor (E E) till bäddarne (C C) med 8—9 tums höga uppstående kanter. Ställningen (D D) inrättas så att flera hyllor anbringas öfver hvarandra, med minst 2 fots afstånd från den nedre hyl-lans öfverkant till den ofvanför lig-gande hyllans underkant. En varm-apparat (F F) — varmvattensrör eller kanal — kan icke gerna undvaras och ligger den här under golfvet (G) i gången. Detta golf måste förvärmens genomgång bestå af träribbor med öppningar emellan eller af ett jerngaller. Dessutom bör på gaffarna finnas ett par luckor som vid behof kunna öppnas. Taket göres dubbelt med fyllning emellan, så att

det väl kvarhåller värmen. Längden af ett sådant hus anses icke böra understiga 15—20 fot. I dylika hus kunna champignoner frambringas under vintern. Under sommaren skulle odlingen kunna ske å bäddar anlagda ute i det fria, på hvilka ställts vanliga drifbänkslådor täckta med luckor och derofvanpå mattor i stället för fönster, för att hålla bädden mörk och för att hindra uttorkningen.

Fortplantningen af champignoner sker derigenom att man utlägger s. k. champignonyngel, hvilket består af en torr blandning af gödsel och jord i form af tegelstenar, genomväfda af svampens mycelium i form af hvita trådar. Dylikt champignonyngel kan man antingen göra sjelf*) eller ock köpa från handelsträdgårdsmästare. Stundom påträffas, då bänkgödseln om hösten utköres, större torra klumpar genomdragna af hvita trådar. Dessa innehålla champignonmycelium och kunna tillvaratagas och förvaras på ett torrt frostfritt ställe, för att vid behof användas. Af köld

*) Vi skola beskrifva förfarandet dervid en annan gång.

New Method of Growing Mushrooms

och fukt förstöres myceliet snart, men på en torr frostfri plats bibehåller det sig dugligt i flera år.

Till bäddarna, som skola frambringa champignonerna, användes färsk oblandad gödsel efter med torrfoder stallfodrade hästar, och innan det fått ligga och taga värme, befrias det så mycket som möjligt från de halmiga delarne och utbreddes några tum tjockt på ett luftigt ställe under tak. När man sålunda samlat ett tillräckligt förråd till en bädd, arbetas gödseln ännu en gång igenom, för att så noga görligt är befria den från alla främmande ämnen. Bädde danas nu sålunda, att ett 3—4 tum tjockt gödsellager utbreddes på den dertill afsedda lådlika hyllan och sammanbultas med en flat träklubba, så att det upptager blott omkring en fjerdedel af den ursprungliga höjden, och sålunda fortsättes hvarf efter hvarf tills bädden blir 8—9 tum tjock. För den fuktighetsgrad gödseln skall hafva är det icke möjligt angifva någonting fullt bestämmande, oaktadt framgången af anläggningen är till stor del derpå beroende. Den skall, så noga uttryckt det låter sig göra, vara så fuktig att den låter på sätt ofvan nämnts sammanpacka sig, men icke heller vara våtare, än att den lätt släpper klubban, och så att den bibehåller så mycket elasticitet, att hvarf hvarf behöfver sammanbultas flere gånger innan det blifvit inskränkt till den föreskrifna tjockleken, och så att då gödseln kramas i handen ingenting flytande afgår. Skulle gödseln vara för torr, öfverspritas hvarf innan det sammanpackas, och skulle den åter vara för våt, får man ha ett parti torrare gödsel i beredskap att tillblanda. Sedan bädden är färdig, nedsättes en termometer deri för att iakttaga värmen. Den stiger snart till emellan 50—60 grader, men efter omkring 8 dagar efter anläggningen börjar den åter att falla. När temperaturen nedgått till + 27—28° C. göres 2 tum djupa, 3 tum vida hål i bädden på 7 å 8 tums afstånd från hvarandra och i dessa nedtryckas stycken af champignonynget så stora som ett hönsägg och öfvertäckas med ett tunnt lager gödsel som tryckes fast. Efter omkring fjorton dagars förlopp plägar myceliet ha utredt sig i bädden, hvilket plägar kallas att »löpnigen» försiggått, och röjer sig dels genom en egendomlig sötaktig lukt i huset, dels genom att om man uttager litet gödsel ur bädden, myceliet visar sig i gödseln i form af fina, hvita trådar. Då detta inträffat täckes bädden med ett lager jord af icke för lätt beskaffenhet, så tjockt att sedan det blifvit tillpackadt det blir af 1 tums tjocklek. Så ofta jordytan visar tecken till torrhet, öfverspritas den med kylslaget vatten och hvar gång en undersökning af de djupare ned liggande delarne visar att vattning är af nöden, genomvattnas bädden. Omkring 4 eller 5 veckor efter löpnigen visa sig stora hvita plättar på jorden, och kort derpå framkomma sjelfva svamparna. Innan hatten har lossnat från ringen och begynt att öppna sig plockas

de, hvarvid hela foten äfven medtages, dock med den försigtighet att icke andra, som äro på väg att uppskjuta, derigenom skadas.

Ifrån det att champignonynget är lagt i första bädden hålles huset tillslutet, mörkt och, genom att öfversprita golf och väggar med vatten, vid en stark fuktighet. Luftvärmen hålles såvidt möjligt är vid en jemn temperatur af + 15° C. Stiger den högre, söker man att minska den genom att öppna en af luckorna; blir temperaturen för låg får man elda, hvarvid man dock icke får försumma att genom spritning motverka den uttorkning af luften, som blir en följd af eldningen.

För att vidmakthålla en långvarig produktion i huset, anlägges de olika bäddarne på olika tider, t. ex. sålunda, att en ny bädd anlägges, när myceliets löpning försiggått i den näst förut anlagda. Der det fordras en större mängd champignoner på en gång, torde det dock vara försigtigast att anlägga de två första bäddarne så hastigt som möjligt efter hvarandra. Rättast är det, der man har hyllorna anbragta öfver hvarandra, att lägga bäddar på de öfverliggande först, på det att de senare anlagda må bidraga till höjande af värmen i de ofvanför liggande, när den, efter någon tids förlopp, hvilket lätt inträffar, sjunker ned något under det erforderliga gradtalet.

Det kan understundom hända att en bädd, efter det att champignonynget är lagdt deri, på nytt tager förökad värme, hvaraf händer att myceliet antingen går helt och hållet förloradt eller ock blott frambringar några få svampar från sjelfva yngelstyckena. Blir man i tid uppmärksam derpå, och det icke gått många dagar förbi sedan ynglet lades, kan det låta sig göra att rädda detta, med att upptaga det och nedlägga det på nytt, då värmen åter nedgått så att den blifvit lagom; har deremot livsverksamheten hos myceliet i ynglet redan begynt, gör man bäst att utan vidare betänkande kassera bädden och omlägga den. Att en bädd icke tager värme kan äfven förekomma, liksom ock att den afkyles för hastigt. Detta kan härröra af för stor torrhet i gödseln, och då måhända afhjelpas genom upprepade vattningar; eljest kan bädden oftast bringas till att taga värme genom att för någon kort tid beläggas med ett minst 6 tum tjockt lager varmt strö, eller också blott genom en betydlig höjning af temperaturen i huset, hvilket sistnämnda medel i synnerhet är användbart vid den första anläggningen.

En väl behandlad champignonbädd kan räknas gifva skörd under loppet af 3 månader, förutom att det ofta under en längre tid kan utskjuta en och annan svamp derpå. I fall den hastigt upphör att bära, skall en dugtig vattning med upplöst salpeter eller med en blandning af häst- och kogödsel uttrödt i vatten och med tillsats af något koksalt vara verksamt för att få sängen att bära. Herr Rothe säger sig dock ännu icke haft tillfälle att pröfva detta.

Såsom exempel på afkastningen anföres, att

han under en driftningsperiod, hvartill första anläggningen gjordes den 5 september 1867, och hvarefter skörden begynte den 6 november, skördade 400 skålp. champignonner på 8 bäddar, upp-

tagande en yta af 475 kvadratfot, och ett föregående år gaf en bädd på omkring 66 kvadratfots yta 90 skålp. afkastning under loppet af 3½ månad.

Huru skall trädgårdsodlingen ställas för att blifva vinstgifvande?

9.

Prisbelönad täflingskrift, författad af handelsträdgårdsmästaren J. F. Holm.

(Slut fr. n:r 5.)

Sockertoppskål. En säng af 30 fots längd och 4 fots bredd rymmer cirka 60 st. plantor hvaraf $\frac{3}{4}$ anses blifva fullt säljbara, till ett pris af 6—8 öre pr st.; gör från 2 rdr 70 öre till 3 rdr 60 öre.

Savojkål. Häraf odlas flera varieteter, utan fästadt afseende å hvilkendera sorten har företräde *) framför den andra; afkastning lik föregående.

Hvitkål. De flesta trädgårdsodlare härstädes odla endast sådan af inhemsk skörd. En säng af 30 fots längd och 5 fots bredd rymmer 45 st. plantor. 2 sådana sängar skulle således gifva 1½ skock, men som icke alla möjligen blifva i säljbar storlek, torde $\frac{1}{2}$ skock få afdragas; således 1½ skock efter ett medelpris af 6 rdr pr skock, gör 7 rdr 50 öre.

Kärrabbi. Häraf odlas, af de få som plantera sådan, den hvita sena wiener och engelska. En säng af 30 fots längd och 4 fots bredd rymmer 120 plantor, gifvande cirka 6 kubikfot å 1 rdr pr fot; gör 6 rdr.

Kälrötter. Häraf odlas allmänt de gula svenska, ännu ej öfverträffade af någon annan sort. En säng af förr angifven storlek lemnar, då rötterna äro af medelstorlek, cirka 8 kubikfot, hvarje fot beräknadt till 67 öre; gör 5 rdr 36 öre.

Lök. Häraf odlas blodröd och mörkröd samt silfverhvit holländsk, äfvensom portugisisk jette. Afkastningen kan ej med säkerhet bestämmas då den lemnar så olika resultat; 1 skålp. utsäde anses i goda år gifva 30 lisp. lök af den röda. Den hvita, hvilken man söker erhålla så små som möjligt, ger ej mer än cirka fjerdedelen deraf, men betalar sig i förhållande der-efter.

Purjo, vanlig sommar- och vinter- samt Mus-selburgh, odlas allmänt. En säng af förr anförd längd och bredd rymmer cirka 270 st. plantor, som betalas med 2 rdr pr 100; gör 5 rdr 40 öre.

Mejram kan anses gifva fullt ut lika mycket i afkastning som purjolök.

Morötter. På bänk odlas Douviker karotter. Uren bänklåda af 14 fots längd och 5 fots bredd kan skördas cirka 2000 st. å 50 öre pr 100; gör 10 rdr. På kalljord odlas endast altringhams och hornska. En säng af 30 fots längd och 4 fots bredd, innehållande 6 rader samt gallrade så att de hafva 3 tums afstånd emellan hvarandra i ra-

*) Å Kongl. Landtbruks-akademiens experimentalfält hafva *Waterloo curled* och *blumenthaler* visat sig vara de bästa. Red.

den, anses gifva cirka 700 st. å 1 rdr pr 100; gör 7 rdr. Orsaken hvarföre de beräknas på detta sätt, är att de försäljas under sommaren. Vinterbehofvet inköpes från Enköping af de flesta trädgårdsodlare härstädes.

Palsternackor. De från Jersey äro allmännast odlade och gifva en afkastning motsvarande morötternas.

Persilja. Blad- och bardowiker-rot- samt krusig dverg-, tredubbelt krusig och Myatt's garnishing odlas allmänt och anses gifva något högre afkastning än föregående.

Pumpor, mat-. Häraf odlas mest på gödsel och komposthögar den såkallade mörgpumpen eller växtmargen (*Cucurbita ovifera*, *Vegetable Marrow*) och gifver god afkastning.

Rädisor, röda och hvita runda samt aflånga, rosenröda franska med hvit rotända odlas allmänt, men som de variera i pris från 12 till 50 öre pr 100, kan icke någon bestämd försäljningssumma uppgifvas.

Rättikor, svarta runda sommar- samt långa svarta vinter-, odlas allmänt. En säng af förr anförd storlek rymmer cirka 300 st., gifvande i medelafkastning 4 öre pr st.; gör 12 rdr.

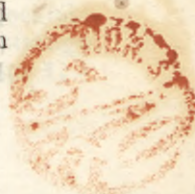
Rödbetor. De långa svartröda kortbladiga odlas allmänt; anses i afkastning lika med rättikor.

Sallat. Till tidig sådd på bänk odlas blad-sallat eller laktuk; af hufvudsallatsorterna tidig gul ägg-, gul Steinkopf, gul asiatisk, berliner-, och gul vinter-, samt Schweitzer; under vår- och höstmånaderna betalar den sig ganska väl, under sommaren deremot kan den ofta ej afsättas till något pris. Af vinterendivien odlas gul krusig och finkrusig Moss-, hvilka vanligen hopbindas för att blekas samt inplanteras på bänk eller i källare, för att försäljas när hufvudsallaten är slut. Betalas vanligen med 8—10 öre pr st.

Scorzonera. En säng af samma storlek som föregående anses gifva cirka 600 st. å 1 rdr 50 öre pr 100 st.; gör 9 rdr.

Selleri, stor Erfurter rot-, odlas allmänt. En säng lik föregående rymmer 120 plantor å 4 rdr pr 100; gör 4 rdr 80 öre.

Spenat. Den bredbladiga med taggiga frön odlas allmänt på bänk och ger under ett bänkfönster af vanlig storlek 3—4 rdr. På kalljord odlas vanligen den rundbladiga med runda frön

och sås vanligen i gångarne emellan de öfriga köksväxterna; den gifver ringa behållning.

Timjan gifver lika stor afkastning som mejram, men säljer sig ej så lätt som denna, emedan förbrukningen deraf är betydligt mindre.

Ärter, socker-, tidiga halfstammiga, och ti-

diga, samt sena engelska sabel- odlas allmänt. Af spritärter odlas följande allmänt: Daniel O'Rourke, Prince Albert, Bishops, Capuciner, Knight's Marrow och Champion of England. Kan likväl ej med säkerhet uppgifva afkastningen.

Iakttagelser öfver prydnadsväxter, odlade vid Svenska Trädgårdsföreningen.

(Ur Sv. trädgårdsföreningens tidskrift.)

(Slut fr. nr 6.)

Sistnämnda växt är särdeles vacker och användbar i amplar. Förökningen lätt af afskurna strån, öfvervintras varmt och trifs ej utflyttad på kall jord. — *Poa trivialis fol. var.* är ett mycket täckt litet gräs, med blågrönt och hvitt randade blad; det syntes ej förl. sommar vilja trivas i fria luften, men för allehanda anordningar inom hus, garneringar omkring blomsterbord m. m., är det utmärkt vackert, och lätt förökadt genom delning kan det snart erhållas i massa. Synes fordra varm öfvervintringsplats.

Bladväxter, som öfvervintra på kall jord. Dessa, af hvilka de flesta förtjena plats i hvarje trädgård, böra synnerligen uppmärksammas af dem, som icke hafva växthus till sitt förfogande för öfvervintring af krukodlingen tillhörande bladväxter.

Af hithörande arter odlar föreningen följande: *Aquilegia Vervaeana fol. var.*, synes vara en var. af *A. vulgaris*. Bladen äro temligen klart gula med gröna fläckar och rödaktig schattering. Kan bilda en högre infattning omkring grupper af hithörande växter och bibehåller sig längre frisk, om de obetydliga blommor bärande stjelkarne afskåras. Fullt hårdig och bibehållande sig oförändrad genom frösåning. — *Artemisia Stelleriana*, krypande halfbuske, med rikt silfvergrått bladverk, gör samma effekt som den bekanta *Cerastium tomentosum*, men växer mera lurfvig och kan icke såsom denna hållas inom inskränkta områden. Hitkom som krukväxt, men i höstas i det fria kvarlemnade exemplar, visa sig nu (i februari) fullkomligt friska, hvadan dess hårdighet ej kan betviflas. Förökas lätt genom sättqvistar och ståndens delning. — *Ballota nigra fol. var.* är 5 tum hög, väl icke fullt så vacker som den allmänt begagnade *Mentha officinalis fol. var.*, men förtjenar att odlas, der mångfald är önskelig. Ömtålig för vinterväta, förvaras den bäst om stånden på hösten upptagas, stjelkarne afskåras och rötterna sedan läggas i en jordhög med betäckning ofvanpå; vid deras upptagning följande vår kunna de delas, hvarigenom förökning vinnes i mängd, och utplanteras. — *Bocconia cordata*, 2 fot hög med blågröna, hjertformiga blad, öfverträffas i prydlighet af den nyare *Bocconia japonica*, som växer något högre, bladrikare och med talrikare stjelkar. Bladens trub-

biga inskränningar gifva dem en viss likhet med eklöf, och de små hvita i toppspiror sittande blommorna gifva växten ett lätt och prydligt utseende. Båda öfvervintrade oskadade utan betäckning förliden vinter, men innan man har pröfvat deras hårdighet på en annan plats, böra de hafva förökats, så att några reservexemplar kunna bevaras i krukor eller nedlagda i jordhög. Förökningen är lätt och snabb, ty om ett stånd upptages om hösten och inslås i kruka och sedan tages derur följande vår, skall man finna ögon utslagna öfverallt på de långa rötterna, som då skåras i bitar, hvarje försedd med ett öga och inplanteras i krukor, hvarifrån de sedan utflyttas. — *Cerastium tomentosum*, den bekanta låga krypande växten med täta silfverhvita blad, egnande sig för flera slags sammanställningar med rödblådiga växter, är fullt hårdig, dock fordrande syrfri plats för öfvervintring och förökas genom ståndens delning. Den nyare *C. Biebersteinii* har äfven här odlats, men visat sig deraf oförtjent, ty den är magrare och bladfattigare än föregående, från hvilken den skiljer sig genom bredare blad; tyckes äfven vara ömtålig. — *Funkia albo-marginata* med vitkantade, *F. Sieboldi* med blågröna och *F. undulata* med i midten rent hvita blad äro hårdiga på syrfri mark och när icke smältande snövattnen står omkring dem om våren. Passa till infattningar eller smärre grupper i gräsplaner och förökas genom ståndens delning. — *Heracleum Pollianum*, en af de ansenligaste örtväxter, som kunna öfvervintra ute och genom sina 3—4 fot vida sammansatta blad af stor effekt, blir 8—10 fot hög och passar bäst fristående i gräsplaner med lugnt läge, ty bladen sönderslitas af blåst. Fullt hårdig och förökas af frön, som genast efter mognaden utsås på säng; förvarade öfver vintern gro de ej. — *Mentha officinalis fol. var.*, stundom, men oriktigt, kallad *Melissa*, allmänt bekant, har här delvis uthärdat kvarstående ute, men säkrast förvaras den i jordhög på samma sätt som förut är sagdt vid *Ballota*. Vid delningen strax om våren sättes den i kallbänk och kommer sig då bättre före än om den genast utplanteras. — *Onopordon tauricum*, en 8 fot hög ståtlig tistel med silfvergråa blad och stjelkar, är två-årig; endast en låg planta första året, uppnår den det andra full storlek. Förökas af

frö och trifves bäst på styf lerjord. — *Stachys lanata*, låg växt, hvars blad äro betäckta med silkeslena silfvergrå hår, förökas genom delning och aktas för vinterväta. — *Spiraea Ulmaria elegans*, en varietet af vårt allmänna Elggräs, har guldgult spräckliga blad, är af stor effekt, fullt hårdig och förökas genom rottdelning. — *Tussilago Farfara fol. var.* har vackert hvitspräckliga blad, men i anseende till sina krypande rötter är den svår att anordna, d. v. s. hålla inom en bestämd gräns; hårdig och lätt förökad. *Veratrum nigrum* är en ganska ståtlig växt af 5 fots höjd

med långa vackra fällade blad, något liknande dem af *Cureuligo recurvata*. Hårdig och förökas genom rotskott; gaf förlidet år mogna frön, hvilket är sällsynt. De såddes genast ilåda, emedan de troligen ej tåla att torka. — *Veronica Chamedrys fol. var.*, i tyska handelsträdgårdar oriktigt kallad *V. gentianoides fol. var.*, är en liten täck infattningsväxt, hårdig och lätt förökad genom delning. — *Veronica incana*, låg, med grå-ludna blad vid roten, börjar nu användas i England i sammanställningar af bladväxter; hårdighet och förökning lika med föregående.

Ytterligare om plantering af fruktträd på åkerfälten.

Ännu en gång några anmärkingar rörande den metod Vertumnus föreslår vid plantering på åkerfält.

Vertumnus hänvisar sin anmärkare att åtminstone hos en vanlig trädgårdsmästare taga undervisning om fruktträdens sträfvan med rötterna till djupa alfven. Han förvånar sig deröfver att det kunde finnas någon okunnig derom, att päron och äpplen gå på djupet med sina rötter och försäkrar att de icke komma att lägga hinder i vägen för jordens bearbetande till hvad djup som helst. Men vid allt detta glömmes Vertumnus att en vanlig trädgårdsmästare icke mycket, de fleste alls intet, planterat efter hans metod och att i den till dem ställda lärdomsfrågan skulle svaret grunda sig från dem på huru rötterna bete sig, då de i grop genast ställas med sina spetsar en fot under jordytan, som lärar vara den metod hvarefter de fleste af våra fruktträd tagit sig som utplanterade. Att från dessa groppar komma i dagern med trädrotten blefve litet svårt. Men den rätta frågan rörer skilnaden om roten från början är planterad helt och hållet ofvan jord. Ehuru Vertumni försäkran har mycket vikt, säkerligen för mängden af denna tidsskrifts läsare och för trädgårdsmästare, att de tro honom och inrätta sig efter honom, blir han likväl åkerbrukaren skyldig förklaring öfver hvar till gödsling vid planteringen skulle tjena, och den extra gödningen för träden då och då under åkerbrukandet, då trädens rötter, som han menar, icke något utbreda sig utan tvärt söka djupet, ja flere alnars djup. De rötter, som måste befinnas blottade ofvan jord sedan kupan försvunnit, räknas väl dåmera till stam icke till rot åtminstone icke till sugrötter för gödseln. Huru skulle väl dessa extra gödslingar då och då blifva behållna och förmedlade till extra portioner åt träden, om ej genom kuporna?

Bemärk också, gode Vertumnus! att all öfverdrift skadar och de flesta jemförelser halta. Vi må väl skilja emellan granars och popplars rotbildningar emot aplars och päronträds, men direkta slutsatser af fakta äro bättre än af bilder och tankespel. Framför Cl. Agricola's fönster har för längesedan ett päronträd blifvit afhugget.

Detta hade troligen icke varit planteradt, utan uppkommit från kärnan i jordbrynet. Dels vid stubben men också 4 fot från densamma uppgå ur jorden från roten nya pärontelningar, som dels afrödjas dels aftorka. I rak linea från stubben och dessa telningar uppsticker 12 fot från stubben en till träd försigkommen telning, som i år första gången blommar. Insändarens mening är att hufvudroten till dessa telningar förefanns nära ytan, då päronträdet växte. Öfrig slutsats gör sig sjelf. Ett annat päronträd i samma trädgårdsgräsvall framvisar likaså på ett godt afstånd från stammen en halfkrets af rottelningar. Vid en annan egendom afhöggs ett äppleträd år 1832, som förhöll sig nästan lika och af hvars fränskiljda rottelningar åtminstone 20 stammar för närvarande äro utplanterade af Agricola i backar omkring gården, och deras frukter äro stora vackra sötäpplen. Utöfver detta vill Claud. Agricola, som ett kom i håg för Vertumnus, erinra om dennes egne påståenden; nämligen att dessa trädens rötter hafva stor benägenhet att intränga i och tilltäppa, så väl täckta tegelrör, som stendiken, hvarföre det skulle blifva nödigt att på fält hvarå fruktträd planteras torrlägga dem genom öppna diken. Må vi se till hvad deraf följer.

Systematisk täckdikning på hvar 25:te fots åkerbredd räknas i de flesta fall mer än nöjaktig. Låt oss antaga att fruktträd blifvit planterade på 50 fots afstånd från hvarandra och midt på hvarannan dikesteg. Efter den anordningen blir det ett afstånd af 12½ fot från trädstammen till diket, som antages vara 3½ fot djupt. Den antagna benägenheten för rötterna till diket och till djupet drifver väl dem i beständig ökning till målet och icke vågigt eller i curva uppåt. Den ofvanpå jorden planterade roten skulle då på 12 fots afstånd gå i lutning af 3 à 3½ fot till diket, hvilket gör en fots lutning på 4 fots afstånd men blott i det närmaste ½ fot på 2 fots afstånd. Lagg härtill rotens egen tillväxande tjocklek, så befinnes det att plojen, som beräknas intränga 7 à 8 tum vid vanlig körning, når roten på 1½ à

2 fots afstånd från stammen och att roten icke utan det vilkoret underkastad, kan nå diket. Utom dess erinras att roten utbredes vid sjelfva planteringen och icke alltid får ställas som en påle under trädet.

Såsom svar på Vertumni uppmaning till Agricola att sjelf plantera med frostklimpar för att få afsmak derför, lemnar Cl. Agricola den upplysning att han planterat minst Ettusen dels fruktträd dels andra sorter, större och mindre på detta vis; att han af dessa med ganska ringa bråk och kostnad flyttat redan fruktbarande päron och äppleträd ur skola till fält som nyss varit åker eller i trädgården till andra platser; att de der på sin nya plats gifvit all önskad afkomst och förträfflig växt; att han under förleden vinter flyttade 50. st. unga högstammiga, utom många mindre träd, lönnar, almar, kastanier, askar, på samma sätt; men att han aldrig hittills behöft gå till många alnars djup med den nya gropen, ehuru den alltid gjorts vidare och djupare än frostklimpen, så att i botten lagts ett tjockt lager god, med alfblandning genomgräfd jord, och så att man kunnat efter klimpens ditsättning föra samma slags jord på tjenlig tid för att fylla mellanrummen vid sidorna, hvarmed rötternas inträngande i alfven förmedlas. Observation öfver markens vattensjuka har alltid vid dessa företag gjorts förut och vid höstuppgräfningen af gropen har det bestämts huru högt klampen skulle ställas för att vara fri derifrån och gropens jordfyllning der-efter rättats. Det förefaller således, missnöjde Vertumnus! som din uppmaning med något skäl vändes emot dig sjelf och att du icke så väl kände

det sätt du förkastat, som behöfdes för att så afgörande inför det högtärade publicum, för hvilket denna tidning är utgifven, framhålla att endast oerfarenheten och okunnigheten går så till väga. Men edert planteringssätt är icke heller i och för sig sjelft att förakta, ehuru oförsigtigt på till fortfarande åker använd jord med djup och god jordmån. Om deremot marken upphör som åker, förfaller min anmärkning och troligen gör den åkerbrukare rättast, som egnar serskild mark för träden och serskild till åkerbruk.

Vi svenska åkerbrukare hafva hittills sökt närma oss skotsk, engelsk och belgisk kultur för alster som vandrat ur trädgårdsodlaren till våra öppna fält. På den vägen trampa vi nu. Det behöfs möjligen att den sanna halfguden Vertumnus, försedd med störar i båda händer, drifver oss derifrån till württembergsk eller amerikansk. Hans namne förmår det ensam knappast. Farväl!

Claudius Agricola.

Tacksamt erkännande redaktionens välvilja att äfven denna gång tillstålla mig en afskrift af Cl. Agric. artikel, medhinner jag dock för närvarande ej att ingå i någon granskning af densamma, men anhåller att plats måtte mig framdeles beredas, för ytterligare några ord, rörande denna, enligt mitt förmenande, för vårt land och folk viktiga sak. Jag har äfven tänkt att ofördröjligen fortsätta min, kanske allt för länge afbrutna artikelserie, ty allmänhetens uppmärksamhet bör oupphörligt fästas på huru mycket gagn och nöje kan vinnas af en efter förhållandena klokt lämpad och allmänt bedrifven trädgårdsodling.

Vertumnus.

Öfversigt öfver trädgårdsgöromålen i juli månad.

Köksväxtodlingen.

Säning af köksväxtfrön. I början af månaden sås rättikor, för att erhålla sådana till vinterbehof. De sås i 5—6 rader på en vanlig säng och gallras sedan så att plantorna i raderna erhålla tillräckligt utrymme. Rättikor, som äro små och fasta, värderas mer och hålla sig bättre, än de som äro stora och lösa, och böra de derföre för att erhålla dessa egenskaper sås i jämförelsevis mager jord. Åtskilliga sorter rofvor, såsom märkiska, teltower o. d. sås. Mot slutet af månaden kan man åter företaga en sådd af spenat och rädisor, ty fram i nästa månad blir väderleken vanligen åter mera gynnsam för dessa växters utbildning. — Dillfrö sås för att ha tillgång på färsk dill under hösten. Det fordrar för att gro mycken fuktighet och sadden vattnas derföre flitigt.

Utsättning af plantor af kålrötter och blåkål kan vid början af månaden ännu med fördel verkställas. Plantor af sallat utsättas för att ha tillgång deraf frampå hösten.

Pepparrotten putsas. Dervid blottas rotsträn- garne ända till inemot spetsen, alla sidorötter bortputsas och de som äro på väg att utbryta

bortgnidas varsamt med en trasa, hvarefter jorden åter makas öfver rötterna. Det förstas af sig sjelft, att man måste vid denna operation nogå aktig sig för att rubba eller skada de rötter som utväxt i spetsen af strängen.

Diverse arbeten. Sparrissängarne böra i början och medlet af månaden erhålla ett par ymniga gödselvattningar och skall en ringa tillsats af koksalt vara att rekommendera. Köksväxterna hållas väl rena från ogräs och der de ännu stå för tätt måste man gallra. Har man ännu icke kupat kål, potatis o. d. sker det nu.

Fruktodlingen.

Fruktträd och bärbuskar. Krusbärs- och vinbärsbuskars fortplantning genom afläggning företages fördelaktigast nu. — Körsbärskärnor samlas; de kunna antingen utsås strax efter mogna- den eller stratifieras i sand för att utsås på hösten eller nästa vår. — På unga nyförädlade fruktträd i trädskolan uppbindas fortfarande ymp- och okulageskotten, så att de icke må afbrytas af blåsten. — I senare hälften af månaden plägar okuleringstiden inträffa. Närmare upplysningar rörande tiden och förfarandet vid okulering kan

inhämtas af särskildta skrifter t. ex. Handledning i trädplantering af E. Lindgren m. fl.

Diverse arbeten. Ifall spillning icke blef lagd emellan smultronplantorna förliden höst, bör man nu innan frukterna mogna täcka jorden emellan plantorna med halm, mossor e. d. för att hindra frukterna från att bli förorenade af jord, derigenom att de dels lägga sig ned mot jorden, dels att jord vid häftigare regnskuror stänker upp och fäster sig på dem. Öfverflödiga hallonskott som uppkomma afhuggas fortfarande. — Nyplanterade fruktträd och bärbuskar kunna ännu i början af månaden behöfva en och annan vattning.

Landskapsträdgården.

Träd och buskar. Afläggning af träd och buskar för att derigenom vinna förökning af desamma företages med fördel i denna månad. Man har ock, såvida man någorlunda blifvit herre öfver ogräset, nu bättre tid att verkställa dylika arbeten, än under andra tider. Äfven för en del af de trädarter som tillhöra denna afdelning infaller okuleringstiden vanligen nu.

Föröfrigt äro gångarnes renhållning, gräsplanernas skötsel o. d. de arbeten, som inom denna afdelning vid denna tid mest taga uppmärksamheten i anspråk.

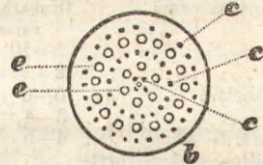
Blomsterodlingen.

Krukväxtodlingen. De växter som på våren icke blefvo omplanterade kunna nu omplanteras. Pelargonier som slutat blomma skäras skarpt tillbaka och hållas torrt till dess nya skott begynna att utbryta, och i då dessa fram i nästa månad blifvit $\frac{1}{2}$ à 1 tum långa, inplanteras exemplaren i mindre krukor än de haft förut och i en temligen mager jord. Plantor till öfvervintring uppdragas genom frösaad af *cinerarier*, *calceolarier* och *penséer*. Af *pelargonier*, *törnrosor*, *verbener*, *petunier* (med dubbla blommor), *lantana*, *salvia*, (med trefärgade blad) m. fl. uppdragas, genom sättqvistar, plantor för öfvervintring.

Blomsterodlingen på kalljord. Stockrosplanter och plantor till öfriga fleråriga växter hvar till fröet såddes i maj, utsättas nu på sängar. — Dahlier och åtskilliga andra blomsterväxter på kalljord uppbindas. Grupper af tidigt blommande blomsterväxter, som äro utblommade, ersät-

tas med blommande växter i krukor eller med astrar o. d., som upptagas och flyttas med klimp, om sådana för detta ändamål blifvit planterade på särskilda sängar.

Mjöldagg på törnrosor plägar stundom infinna sig i denna månad. Den utgöres af en liten parasitsvamp (*Erysiphe pannosa*), gör stor skada och kan om inga åtgärder till dess hämmade vidtages slutligen döda dem. Det enda medel man hittills känner mot dylik mjöldagg är att bepudra de angripna exemplaren med finstött svafvel eller svafvelblomma. Lättast påföres svaflet med en af en dansk trädgårdsmästare Eltzholtz i danska trädgårdstidningar beskrifven och afbildad apparat och hvilken afbildning vi äfven här återgifva. Nämnde apparat består af ett 10 tum långt koniskt rör af bleck, hvars smalare ända är $1\frac{3}{4}$ tum i genomskärning och försedd med en kapsel (a) som påsättes sedan svaflet blifvit ifyllt. Rörets öfre ända är 3 tum i genomskärning och tillsluten af en bleckplåt (b) försedd med hål. Uti hålen (c) i hvarannanrad fastbindas fyradubbelt ullgarn (d),

hvilket afklippes på 3 tums afstånd från bleckplåten, och först sedan dessa trådar blifvit ditsatta fastlödes denna plåt vid röret. Då nu denna apparat (på danska kallad Svovlfakkel) skall begagnas, öferspritas de af mjöldagg angripna rosorna med vatten så att de blifva våta, apparaten fylles med svafvel och skakas öfver dem, hvarvid svaflet uttrinner genom de öppna hålen (c) och fördelas dervid genom ullgarnet under skakningen så att det blir jemnt utspridd. Apparaten bör lätt kunna tillverkas af hvarje bleckslagare, efter den anvisning här gifvits.

Kortare uppsatser och notiser.

Smultronet ananas perpetuel. Vid den 5:te församlingen af tyska pomologer, hvilken egde rum i Reutlingen, framhöll direktör Führer, att det bland de nyare smultronarterna finnes flera synnerligen utmärkta. Den af Gloede uppdragna remonterande ananassmultronen *) *ananas perpetuel*, öppnade en ny ära i smultronodlingen, ty om några år torde man ega hela sortimenter af remonterande smultron, hvilka jemte det de beständigt bära frukt komma att i sig förena alla de öfriga utmärktaste sorternas egenskaper. Sjelf hade han befruktat blommorna af denna sort med flera andra sorter och uppfordrade de

*) Med ananassmultron förstås detsamma som hos oss menas med jordgubbar. Den här afsedda sorten är således icke en smultron utan jordgubbsort och hör således icke till månadssmultronen.

öfrige att äfven anställa talrika dylika befruktningförsök. De i stor mängd framkommande rankorna på denna varietet måste sorgfälligt undertryckas; uraktlåtes detta, upphör sorten att remontera.

Prunus Mahaleb såsom grundstam för persikor. Carrière i Paris uppgifver att han sett gamla särdeles kraftiga persiketräd, hvilka befunnits vara förädlade på *Prunus Mahaleb*.

Prunus triloba, äfven kallad *Amygdalopsis Lindleyi*, är otvifvelaktigt den vackraste af under senare åren införda buskväxter för kalljord. Blommorna äro stora, rosenröda, halfdubbla och framkomma så talrikt att hela busken är bokstafligen täckt med sådana. Den blommar samtidigt med söta körsbärsträdet eller fogelbärsträdet och stod i år å Landbruksakademiens experimentalfält i full blomning den 14 maj. Dess värde ökas i

hög grad derigenom att den är fullt hårdlig för vårt klimat, hvarom 5 års erfarenhet å nyssnämnda experimentalfält gifvit så mycket säkrare visshet, som flera af dessa år varit allt annat än gynnsamma för ömtåliga växter, hvilket är så mycket mer anmärkningsvärdt som den härstammar från Kina. Den är äfven förträfflig till drifning, men måste drivas ytterst långsamt, ty om den drifves vid hög värme, synnerligast i början, torka de allraflresta blomögonen bort, så att endast en eller annan blomma kommer till utveckling.

Ett nytt sätt att motverka potatissjukan. En värdshusvärd J. Sjösten i Neuenkirchen vid Greifswald har till landtbruksministern i Preussen inlemnadt ett meddelande öfver ett förfarande till förhindrande af potatissjukdomen, hvilket under en följd af år under de mest olika förhållanden visat sig verksamt. Förfarandet är följande: 6 delar finstött kolstybbe, 1 del finfördelad kalk och en del gips sammanblandas och fuktas med så mycket petroleum att hela massan blir genomträngd deraf. Härpå användes ungefär 2 scheffel pr morgen (omkring 8 kubikfot pr svenskt tunnland) sålunda att hälften af denna kvantitet användes vid läggningen af potatisen för att strö på densamma i fårorna innan den myllas och den andra hälften utsås öfver hela fältet efter det potatisen blifvit harfvad. — De preussiska landtbruksförsöksstationerna hafva erhållit uppdrag att under innevarande sommar pröva detta medel.

Torkning af potatis. I Amerika skall, enl. Land. u. Forstw. Zeit. der Prov. Preussen, torkning af potatis utgöra en betydande och lönande industri. Potatisen tvättas och rivnes derefter på en maschin, så inrättad att skalen vid rivningen fränskiljas. Massan torkas sedan i ett särskildt inrättadt rum vid + 100°, utsättes derefter en kort tid för fria luften för att insupa någon fuktighet och pressas slutligen förmedelst en hydraulisk press till kakor. Sålunda torkad och pressad potatis bibehåller sig oförändrad i flera år.

Öfversigt öfver den tid grobarheten varar samt utsädesmängd å en viss areal af diverse frösorter.

Sortens namn.	Grobarheten varar	Utsädesmängd
Gurkor	8—10 år.	1½ lod pr 50 löpande alnar.
Anis	2 " "	" " " " "
Kronärtskoecker	5—6 " "	" " " " "
Basilika	3—4 " "	" " " " "
Bönor, svärds- stång-	4—5 " "	24 lod till 60 stänger
" jätte-, socker-, bryt-		18 " " " "
" romerska vax- med gula skidor		16 " " " "
" perl-		38 " " " "
" kryp-		12 " pr 50 löpande aln.
" prinsess		10 " " " " "
Cardoner	5—6 " "	" " " " "
Cikoria	6—7 " "	" " " " "
Cochlearia	1—2 " "	" " " " "
Coriander	2 " "	" " " " "
Dill	2—3 " "	" " " " "
Pumpor	4—5 " "	" " " " "
Hafrerötter	1—2 " "	2 lod pr 50 löp. alnar
Körvelhofva	1 " "	4 " " " " "
Körvel	2—3 " "	2 " " " " "
Krasse	3—4 " "	" " " " "
Kärleksäpple	4 " "	" " " " "
Mangold	6—8 " "	" " " " "
Melissa	2—3 " "	" " " " "
Meloner	6—8 " "	" " " " "
Morötter	3—4 " "	¾ lod pr 100 qv. fot
Karotter	3—4 " "	1¼ " " " " "
Lök	2 " "	1½ " " " " "
Majrofvor	3 " "	½ " " " 50 löp. aln.
Palsternackor	1—2 " "	1 " " " 100 qv. fot.
Portlak	3—4 " "	" " " " "
Persilja	2—3 " "	1¼ " " 50 löp. aln.
Pimpinell	3 " "	" " " " "
Rädisor	3 " "	1¾ " " " 100 qv. fot.
Rofvor, botfeldska	3 " "	1½ " " " " "
" stubb-	3—4 " "	1 " " " " "
Hvitbetor	5—6 " "	1¼ ℔ pr 3,500 " "
Rödbetor	5—6 " "	" " " " "
Sallat	3—4 " "	" " " " "
Selleri	4 " "	" " " " "

Sortens namn.	Grobarheten varar	Utsädesmängd
Scorzoner	2 " "	1½ lod pr 50 löp. aln.
Spemat	3—4 " "	" " " " "
" nyseeländsk	3—4 " "	" " " " "
Timjan	2—3 " "	" " " " "
Turnips	3 " "	1¾ ℔ pr 3,500 qv. aln.
Arter, Early Wonder	3—4 " "	32 lod*) pr 50 löp. aln.
" Daniel O'Rourke	" " "	29 " " " " "
" Champion of England	" " "	16½ " " " " "
" socker	" " "	16½ " " " " "
Raygräs till planer	" " "	1½ ℔ pr 25 qv. aln.
Blandningsgräs till do	1 " "	60 " " " "

Grobarhetens varaktighet beror till stor del på fröets kvalitet; är det skördadt under ett varmt år, bibehåller den sig längre, än då väderleksförhållandena varit mindre gynnsamma. Likaledes har förvaringen af fröet betydligt inflytande på grobarhetens bibehållande.

Ofvanstående är hämtadt ur Dansk Havetidende, hvadan de här ofvan nämnda mått och vigrer äro Danska. Det torde således böra upplysas att 35 danska fot är = 37 svenska. Samma förhållande är det äfven mellan danska och svenska alnar, 17 danska ℔ (skålpundet indelat i 32 lod) är = 20 svenska. — Uppgiften rörande utsädesmängd af potatis hafva vi uteslutit, enär det uppgafs att 8 Skjepper (= 1 tunna) skulle sättas på tunnlandet eller omkring blott 1/10 af hvad som verkligen går åt, hvilket sannolikt måste vara tryckfel.

*) I originalet står skålpund, hvilket måste vara tryckfel.

Annosner.

Tidsskrift for Havevesen,

der udkommer 2 Gange maanedlig med eet Ark i Imp. 8., indeholder deels *originale Afhandlinger* over gartneriske Emner af Landets *praktiske Gartnere*, deels Bearbejdelser og Oversættelser efter fremmede Skrifter af Artikler, der vedrøre Havevesenet og kunne antages at frembyde særlig Interesse for danske Haveyrkere. *Afhandlingerne* oplyses ved Afbildninger saa ofte Indholdet gjør det ønskeligt. I hvert 2det Nummer gives en *Översigt over de i vedkommende Maaned vigtigste forestaande Havearbejder paa Friland og under Glas*, fortrinnsviis udarbejdet til Veiledning for Haveeiere, der ikke have fagmæssigt uddannede Gartnere.

Tidsskrift for Havevesen, der med 1ste April begynder sin 4de Aargang, redigeres og udgives af J. A. Dybdahl, Docent i Haveyrkningslære ved den Kgl. Vet- og Landbohøjskole, samt Bestyrer af dette Instituts botaniske og økonomiske Haver. Adr: Amalievei № 10, 1 sal.

Prisen er 1 Rdl. Kvartalet, Forsendelsesudgifterne iberegnet, og Subskription tegnes i alle Bøglader og paa samtlige Postkontorer i Danmark, Sverige og Norge samt hos Tidsskriftets Hovedkommissionair

G. E. C. Gad,

Kjöbenhavn, Vimmelskiftet № 32.

En trädgårdsmästare skicklig i alla delar af sitt fack, önskar plats till hösten. Närmare upplysningar lemnas af

E. Lindgren.

Stockholm & Experimentalfältet.

E. Wilh. Tjäders Fröhandel är nu i Stora Nygatan 1 trappa upp, midt emot Elektriska Telegrafstationen.

Kataloger såväl öfver Frö som Trädskolealster och Dahlier utdelas gratis.

Innehåll:

Champignonodling (slut). — Huru skall trädgårdsoodlingen ställas för att blifva vinstgivande? (slut). — Iakttagelser öfver prydnadsväxter, odlade vid Svenska Trädgårdsföreningen. — Ytterligare om plantering af fruktträd på åkerfälten. — Öfversigt öfver trädgårdsgöromålen i juli månad. — Smultronet ananas perpetuel. — Prunus Mahaleb såsom grundstam för persikor. — Prunus triloba. — Ett nytt sätt att motverka potatissjukan. — Torkning af potatis. — Öfversigt öfver den tid grobarheten varar samt utsädesmängd å en viss areal af diverse frösorter.